

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, Aprilis' 4-dikén, 1820.

Spanyol Ország.

A' Madridban Mártz. 17 - dikén kijött rendkívülvaló Ujságban ily Királyi Hirdetés olvastatik a' Spanyol Nemzethez: —

„Spanyolok! Minekutánna a' ti vitéz bátor iparkodástok véghez vitte vala, hogy engem' azon fogságból, melybe a' leghallatlanabb hűség telenség taszított, kiszabadítsatok, mindenek, a' miket a' hazai földre való visszatérésemkor láttam és hallottam, megegygyeztek abba, hogy engem' affelől meggyőzzenek, hogy a' nemzet a' maga régi Országlási módját visszaállittatni kívánna. Ezen meggyőződés által szükségesképpen arra kellett elhatároztatnom, hogy azon nagy szívű nemzetnek majd egészszen közönséges kívánságához alkalmaztassam cselekedeteimet, melly a' külső ellenséget meggyőzvéen, még a' belső egyenetlenkedésnek sokkal veszedelmesebb inségeitől félt. Ném azenközben már tudtomra vala az, hogy az Európai kipallérozódás 's a' megvilágosodásnak a' nép' legalsó grádicsáig lehatott közönséges kiterjedése, a' földgolyobisa' külömbkülömb részeinek egymással való gyakortai közösüléseik, 's különösen a' most élő nemzetek' számára fenntartatott rendkívül való történetek, oly ideákat és kívánságokat szültek légyen, mellyek a' mi őseink előtt esmerülének voltak, 's a' mellyekből új és parancsoló szükségek származtak. Azt is hasonlóképpen által láttam vala, hogy

a' politikai intézeteket ezen princípiumokhoz alkalmaztatni szükséges légyen, a' végre, hogy az emberek és törvények között azon harmóniát lábbaállítani lehessen, melly a' Státusok' állandóságának és nyugodalmának talpköve. Hanem a' midőn Országlásunk' módja' talpkövének azon változásain atyai szívűséggel 's érett fontolással forgatnám gondoskodásomat, mellyek a' nemzeti karakterhez 's a' Spanyol Monarkhia' külömbkülömb részeinek mostani állapotjához legalkalmasabban 's a' megvilágosodott nemzetek organizáltatásához legillendőbbeknek látszanának, ti ekkor buzgó ohajtásaitokat, azon Constitutziónak helyreállittatása eránt kinyilatkoztattátok, melly az 1812-dik esztendőben a' fegyvereknek csörgése és esatogása között azon időszakaszban proklamáltatott, melyben ti a' haza' szabadságáért esatázván a' világ' bámulását felgerjesztettétek vala. Én ezen kívánságokat meghallgattam, 's mint egy nyájas atya, engedek gyermekeimnek abban, a' mit ők a' magok' boldogsága' zálogának lenni tartanak. Én ezen Constitutzióra, mellyet ti esdebelve kívántok, megesküdtem, 's ennek mindenkori leg keményebb támosza leszek. A' Cortesek menuél sietőbb összehivattatása eránt való eszközöket elővettem. Örömmel egygyesíteni fogom iparkodásaimat a' ti képviselőitekkel a' Nemzeti boldogságnak nagy munkájára. —

„Spanyolok! Egyedül a' ti dicsőség-

tek az, a' mire az én szívem vágyakodik; minden, a' mit lelkelem ohajt, ez, hogy benneteket thrónusom körül özsze- gyülekezve, csendességben és boldogságban szemlélhesselek. Legyetek bizodalommal tehát Királyotokhoz, a' ki hoz- zátok azzal az egyenes szívbéli kibocsát- kozással szoll, mellyet néki azon kör- nyülállások, a' mellyek közt ti vagytok, 's azon felséges kötelességeknek, mellye- ket reá a' Gondviselés vetett, belső éze- se, sugallanak. A' ti sorsotok ennek- utánna nagyobbadon önnön magatoktól leszen felfüggesztetve. Legyetek vigyá- zók, 's magatokat égy szép ideálnak csalfa tüneménye által, a' melly igen gyakran okozza azt, hogy a' valóságos jót el ne érhesstük, elcsábítottatni ne engedjétek. Kerüljétek el az indúlatos fel- hevüléseket, mellyek gyakran egymás' ellenségeivé teszik azon embereket, a' kik atyafiak lévén oly egygyeseknek kel- lene gondolkodásaikra nézve is lenniük, mint vallásaikra, nyelveikre, és szoká- saikra nézve egygyek. Taszítsátok hát- ra magatoktól gyűlölöiteknak hívségtelen sugallásaikat 's tettettét hízelkedéseiket. Haladjunk előre mindnyájan, és én leg- elöl, a' Constitutzionális úton, 's mutas- sunk példát Európának a' bölcsességben, jó rendtartásban, és a' telyes mérséklet- tségben, azon crisisek között, a' mel- lyeknek más nemzeteknél könyhullatások és szerencsétlenségek voltak kísé- rő társaik. Szerezzünk bánultatást és tiszteletet a' Spanyol névnek akkor, a' midőn bol- dogságunkat és dicsőségünket, századok- ra megfundáljuk. Költ a' Madridi palo- tában Mártzius' 10-dikén 1820-ban. —“

„Aláírta: Ferdinand.

A' következő Végzést Mártz. 9-dikén becsátotta a' Király a' Justizministerhez:

— „Hogy az azon Constitutzión fundá- lódó systema, mellyet én elfogadtam és a' melyre megesküdttem, siető, szüksé- ges, és egy formájú lépésbe indulhasson, én, a' Provisoriai Juntát meghalgtatván 's magamat annak vélekedéséhez szabván, meghatároztam, hogy a' Monarkhiának min- den városaiban az Alkadoknak és minden Constitutzionális tiszteknek választatása, a' Kadiksban sanktzionáltatott Constitutzión fundálódó rendszabásokkal megegy- gyezőleg 's azon Végzések szerént, mel- lyekben ezen választásnak módjai 's az arra vezérő eszközök kifejeztettek, el- kezdődjék. A' palotában Mártzius' 9-di- kén 1820-ban. —“

„Ferdinand.“

Ugyancsak a' Junta megegygyezésé- vel jöttek ki ö Felségétől Mártz. 9-dikén a' következő két Végzések: —“

„I. — Mártz. 9-ikén: Mint hogy a' fog- lalatosságok folyamatja ezen rendkívül való környülállások között azt kívánnyá, hogy a' Constitutzión fundáltatott foglala- tosságoknak folytatására oly emberek hi- vattassanak, kik abban jártasok, a' kik po- pularitással bírnak, 's kik a' közönséges gondolkodást esmervén azon munkáknak megtételére; mellyeket a' köz haszonra való szolgálat ziván, készek: erre nézve én, minekutánna a' Don Miguel Gayozó de Mendoza de Rubianes érdemei és szol- gálatai felől tudósítottam volna, ötet a' Madridi Politikai dolgok fő igazgatójává neveztem. —

„II. Megfontolván, hogy az Inquisi- tzióknak Itélőszéke a' Kadiksban 1812-tő- ben kihirdettetett Constitutzióval a' Spa- nyol Monarkhiában fenn nem állhat, és hogy a' Cortesek azt ezen okra nézve, hoszszas és érett vetekedések után, az

1813-ban Februa. 22-dikén költ Végzés által eltörölték: ehez képest én, a mai napon költ Végzésem által felállított Juntát meghallgatván, az ő vélekedésével megegyezőleg azt rendeltem, hogy ezen Itélőszék 's ehez képest az Inquisitzió fő Tanácsa a Monarkhiában eltöröltessék, és tüstént mind azok a személyek szabadon elbocsáttassanak, mellyek ezen Itélőszéknek fogházaiban, politikai vagy religiói vélekedéseikért taláztatnak, melly mellett mindazonáltal ezen utolsó (t. i. a religiói) tekintetben a Fő Tisztelendő Püspököket illeti az a foglalatosság, hogy megyéikben a rendkívül való Corteseknek rendszabásaik szerint szükséges vizsgálódásokat és határozásokat tegyenek. —

„Ferdinand.“

Márcz. 10-dikén ismét ily végzést intézett ő K. Felsége a Justizministerhez: — „Mint hogy én minden intézeteket, mellyek azon politikai Constitúzióból folyának, a melyre én megesküdtem, 's a melly intézetek arra szolgálhatnak, hogy ezen Constitúciónak talpkövei megerősítsenek, sietve behozattatva szemlélni kívánom: ehez képest, hogy ezen intézetek a Constitúciónak 371-dik czikkelyében a nyomtatási szabadságot illető politikai állapotra való tekintetben találató rendszabásokra nézve telyes erő kaphassanak, a czállal megegyezőleg lenni taláttam, hogy az előrevalóképpen betéttett Junta nékem azon eszközöknek betéttetését illető vélekedését, mellyeket a Cortesek ezen tárgy eránt meghatároztak volt, adja tudtomra, 's nékem oly személyeket ajánljon, kik a magok tehetségeikre, patriótaságokra, 's rendszertettek nézve legalkalmasabbaknak tartathatnak, arra, hogy egy Censurái Juntát formáljanak, melynek a ma-

ga foglalatosságaiba való betéttetését én haladék nélkül látni kívánom. —“

„Alárta: Ferdinand.“

Ezen K. Végzéshez képest ily Circularét adott ki a Justizminister 11-dikben: — „Ma ily Végzést intézett hozám a Király: Mint hogy én annak hatóságos kívánását, hogy a nép a Cortesek által sankciónáltatott 's általam esküvés-sel elfodadtatott Constitúciónak jótéteményeivel mátol fogvást élhessen, kimutatni kívánom: erre nézve a 9-dikben költ Végzésem által kineveztetett Juntának vélekedésével megegyezőleg kinyilatkoztattam, hogy az azon Constitúzióban találató minden rendszabások, 's megnevezve azok, mellyek a Személyes bátorságot 's a Nyomtatás szabadságát illetik, telyes és tökéletes folyamathoz zattassanak: erre nézve az a Censurái Junta, a melly 1812-tőben valamint ezen félszigeten úgy az Oceanuson túl lévő tartományokban is fennállott, haladék nélkül állittassék vissza, 's ugyan azon tagokkal, mellyekből akkor állott, töltesseék-be, mind addig, míg a Cortesek őket, kiket ezen hatalom illet, vagy újabban megerősítik, vagy pedig helyettük másokat válosztanak.“

Márcziusnak 10-dikén ily Proklamációt intézett a Provisoriai Junta a Spanyol néphez: — „Polgárok! A nyomtatási szabadság ismét helyre állittatott! E' vala az első eszköz, mellyet ő Felsége a mostani Juntával megegyezőleg a Constitúzionális rendnek helyreállittatására szükségesnek lenni ítelt. A Junta, midőn köztetek a Polgári szabadságnak ezen isteni paizsáról jelentést teszen, nem esel lekedheti, hogy benneteket hangosan meg ne szollitson 's becsületek nézve és dicsőségetekre meg ne intsen, hogy ezen juseteket

méltóképpen használjátok; szolgáljon ez néktek belátástok' s virtusaitok' terjedésére; ne éljetez vissza véle soha, s ne fordítsátok magános gyűlölség' kielégítésére! Éljetez bölcsen ezen jussal, arra, hogy az Országlószéknek' s embertársaitoknak belátástok' és tudományaitok' gyümölcsével oly módon használhassatok, melly az Országlószék eránt megkívántató tekinteteknek, s annak a' tekintetnek is még felel, mellyet az embertől a' más emberek eránt való jusbéli egyenlőség megkíván. Eképpen, minekutánna a' politikai revolúziókban a' rendnek és virtusoknak fenntartatására nézve a' világ előtt első példát mutattatok: annak a' jusunak gyakorlásában is mutassátok példáját a' mérséklettségnek, a' melynek bírására még eddig egy nemzet is el nem juthatott a' nélkül, hogy a' rend' határai között ki ne csapott volna.

Minden egyéb tudósításaink, a' miket Spanyol Országról ma közölhetünk Mártz. 14-dikéig terjednek, s összesummázva ennyiben állanak: — Generalis Ballasteros Mártz. 7-dikén azon Centralis armádának, melly az előfordúlható szükségekre nézve formáltatik, fő vezérévé neveztetett. — Mártzius' 9-dikén, mint a' Monitör említi, a' Spanyolokra nézve udvarló audientzia volt a' Királynál. Sokan jelentek-meg; a' Király nyugodalmas és barátságos indulatú volt. Még azon felzendülésben is, mellyek a' 7-dikben történt környülállások közt előfordultak, lehetetlen volt észre nem venni, melly nagyon becsülje a' nép a' Király' személyét; midőn a' Madridi őrző sereg a' Kir. testőrökkel egygyütt arra határozta volna magát, hogy, ha a' Király az 1812-dikbéli Constitúziót el nem fogadná, az insurgensekhez catojja magát, még ekkor

is két Batalionok hagyattak hátra, hogy a' Király' személyének bátorságban való maradására vigyázzanak. — A' tartományokban minden katonai mozgások megszűntek. — Madridban ily című Ujság is állott-fel: Constitutzionel. Mártzius' 9-dikén két Udvari Ujságok adtak-ki, mellyek között az elsőn még e' volt: A' Királyi Nyomtató mívhelyből, hanem már a' másodikon, melly néhány órákkal későbbre jött-ki, ezen cím állatt: A' Nemzeti nyomtató mívhelyből. — Madridban Mártz. 12-dikén délutáni 4 órakor nagy pompával állították-fel azon követ, melyre a' Constituzió felmettze van.

Midőn Generalis Ballasteros Mártz. 8-dikén a' Madridi Magistrátus' háza felé ment volna, a' nép azt kívánta tőle, hogy az Ayuntamientó, vagy a' Cortesek' idejebéli Magistratus állíttassék vissza. A' Generális azonnal a' Királyhoz ment s onnét a' város' házához vissza térvén az Ayuntamientót visszaállította, de a' tagok kiszorították magok között azokat, kik a' Cortesek' eltöröltetésére voksolnak volt. Az új Magistratus azonnal Követtséget küldött a' Királyhoz az ő Felsége megesküvésén való jelenlételre. Azután a' folyósóra kiálván a' Király ott is megújította az összegyülekezve lévő nép előtt ezen esküvését. — Az őrző sereg 9-dikben esküdött-meg, a' Pradóban katoná pompával, a' Constitúzióra.

Déli Amerika.

Az Uj-Grenadai Vice-Királyságról ily jegyzések jöttek-ki a' Közönséges levelekben: „Ezen Vice-Királyság 22 tartományokból állott eddig. Néhányak ezek között 1811-ben magokat öszszecsatolván egy független Statust formáltak Cundinamara nevezet alatt, a' melly nevezetet addig az a' tartomány viselte, melyben az egész Vice-Királyság' fő városa Santa Fé

de Bagota fekszik. Spanyol Országának, mint az anyaországának akkori környü-
lálásai adtak a' változásra alkalmatosságot. Santa-Fè-de-Bagota 1810-ben Jun. 20-
dikán Juntát formált a' Vice-Király' enge-
delmével, 's magát az ezen időben Ka-
diksban tartózkodó Spanyol Országlós-
zék hatalma alól egészen kivonván, a'
Vice-Királyságnak minden tartományait
meghívta, hogy küldjenek Közönséges
Congressusra Santa-Fè-de-Bagotába köve-
teket. Küldöttek is 11-gyen, de ezek nem
egygyezhettek-meg, minthogy néhányak
közzülök azt kívánták, hogy különkülön
fennálló vagy egymástól független Statu-
sokat formáljanak. Az 1812-dik eszten-
dó végén ismét öszszegyülekezzen, Pam-
plona, Tunja, Carthagena, Antioquia és
Neyva tartományok egymással szövetség-
be léptek; e' történt 1811-ben Nov. 27-
dikén; de Cundinamara nem állott-be a'
szövetségbe, hanem maga különösen gyűj-
tött Congressust Santa-Fèbe: Ezen Con-
gressus 1812-ben Aprilis' 17-dikén magá-
nak Constitutiót készített 's VII-dik Fer-
dinándus Királyt a' maga Fejedelmének
esmerete. De itt is nem soká változás tör-
tént a' közönség' gondolkozásán. Ezen
változást Don Antonio Narino okozta, a'
ki hazájának függetlenségén már gyenge
ifjuságától fogva forgatta az-eszét, an-
nyira, hogy az efféle gondolatoknak ki-
latkoztatásáért, több Santa-Fèi ifjakkal
egygyütt, kik közt volt a' mostani Vene-
czuelai Vice-Elölülő Zea is, Spanyolor-
szágba hozták, a' honnét nem soká Fran-
tziaországba által szökven, innét Angliá-
ba, 's innét vissza Santa-Fèbe vette út-
ját, de a' hol megtalálták és kemény fog-
ságha tették, 's a' melyből való kiszaba-
dulása után is Carthagenában felvigyázás
alatt kellett volna maradnia, de minthogy
így se' nyugodott hanem ujabbán elszök-

ni iparkodott, ismét kemény fogságra té-
tetett, a' melyből csak a' revolúzió men-
tette-ki. Egy Constitutiót is készített, de
a' melly csak némelly tartományok által,
a' Santa-Fèi Congressus által pedig nem fo-
gadtatott-el, a' melly vélekedésbéli kü-
lömbözésnek az a' következése is lett, hogy
háborura keltek a' tartományok egymás
ellen, a' mellyet az ott lakó Királyi ré-
szen levő Spanyolok a' magok hasznokra
fordítottak. Három részre oszlott a' nép;
egygyik a' Királlyal, a' másik Narinóval,
harmadik a' Cundinamarai Congressussal
tartott. Narino a' Congressus' seregeit
Santa-Fènél 1811-ben Decemberben egész-
szen semmivé tette: de a' melly időben
a' Királyiak magokat mind jobbanjobban
megerősítvén, ezen tekintet a' másik két
részt egymáshoz megengesztelte 's egy-
mással egygyesítette. Így lett, hogy a'
Congressus is Narino alá adta a' maga
seregeit, ki is azután egész 1814-gyig
szerencsésen csatázott Papayan és Pastos
nevű tartományokban, hanem végre né-
ki is vakot vetett a' szerentse, 's ő egy
szélső vigyázaton történt csatában elfo-
gattatott; hanem az életben, noha itt úgy
folyt ekkor a' hadakozás, hogy a' fog-
lyok mind megölettetek, meghagyatott,
's fogságra ismét Spanyolországba vite-
tett, 's ott Leon szigetén a' Caraccába zá-
ratott. Életben volt-e most, mikor Leon
szigetének elfoglalásakor az insurgált ka-
tonák ezen Caraccát is elfoglalván abból
a' foglyokat kibocsátották, vagy meghalt
volt, nem írják. A' bizonyos, hogy a'
sokszori fogságszenvedés miatt nagyon el-
betegesedett, 's nevezetesen a' lábait a'
lánczok nagyon megrontották volt. Eppen
akkor érkezett-meg Amérikába a' Ferdi-
nandus Király' Madridba lett visszame-
netelének hire, mikor az említett csatá-
ban Narino fogságra esett. A' Narino

esete semmi változást nem okozott a Congressus' határozásában, a' melly sőt inkább 1814-ben Sept. 1-ső napján egy Végzést hirdettevén - ki kinyilatkoztatta, hogy ő az Ország' függetlenségének megszerzésére elévett eszközöket folytatni ez után is meg nem szünik. Hanem ekkor a' volt ismét a' baja, hogy az a' vezér (Alvarecz) a' ki Narino után következett, nem akart ezen Cündinamarai Congressussal tartani; sőt több az, hogy ugyan ekkor Bolívar is beütött egy sereggel Venezuelából, 's egyenesen Santa-Fère a' Congressus' gyűlésének helyére rontott, 's így lett, hogy Cündinamára is reá vette magát a' több tartományokkal való összecsatolódásra. A' Bolívar nevezet ezen időtől fogva lett Uj-Grenadában nevezetessé. Ekkor neveztetett legelőbbször mind két Statusoknak (t. i. Venezuelának 's Uj-Grenadának) közönséges fő vezérjékké: de ezen szerencséje nem volt állandó, minthogy Bolívar Santa-Mártha tartományának, hol a' Királyi armáda tanyája volt, meghódoltatására küldettevén, 's ötet a' Carthagenai Kormányozó segíteni köteleztetvén, Bolívar eránt valamely személyes idegenséggel viseltetett, melyből a' következett, hogy Bolivárt nem segítette, a' mellyért Bolívar, Sánta-Márthának meghódoltatása helyett Carthagenát kezdte ostromlani. Ebből ismét új hazafiakközttvaló háború következett, 's Morilló éppen akkor Európából 10,000 emberekből álló armádjával, a' Király részénlévők' segítségére Amérikába megérkezvén, a' Venezuelai partra kiszállott, 's 1815-nek Juniusában Puerto-Cabellóból Cathagena felé Bolívar ellen előre nyo-

mult, melynek következése a' lett, hogy a' Bolívar' armádája magát a' Carthagenai Kormányozóhoz csatolta, Bolívar pedig maga onnét eltávozott. Morilló folytatta Carthagenának ostromlását, 's azt 1816-ban, irtóztató éhelhalás miatt lett pusztulás után, elfoglalta. Bolívar után az Uj-Grandai armáda is Venezuelába futott által, 's ekkor ekképpen egész Uj-Grandada ismét a' Király' részénlévők' kezére jutott — míg végre a' Morilló seregei gyengülni a' Boliváré pedig Venezuelában ismét erősödni kezdvén, ő végezetre 1818-ban a' hadi munkát Uj-Grandá ellen ismét elkezdette 's 1819-dikben a' dolgot annyira vitte, hogy magokat annak, mind a' 22 tartományai, Venezuelával Columbia nevezet alatt összecsatolják, mint már mind ezekről más ízben környulállásosan irtunk.

Mint nem régi Ujságleveleinkben előfordult, Columbiának egész kiterjedését 115,000 négyszegü mértföldekre határozta a' Congressus; népének mennyiségéről semmit sem említett. Humbolt Ur szerint Venezuelában 900,000, Uj-Grandában 1,800,000 emberek — mások szerint csak Uj-Grandában 2,600,000 emberek lagnak — Morilló, azolta, hogy Amérikában hadakozik, tudósításaiban ezen két Statusok lakosainak karakteréről is emlékezvén, az Uj-Grenadai lakosokat 's különösen a' Santa-Fè bélieket jámboroknak és féltemeseknek, a' Venezuelaiakat pedig vérszomjúzóknak mondja lenni, és hogy Santa-Fèben ezen revolútzio alatt mindent a' tudósok igazítottak pennával, a' Venezuelaiak pedig mindjárt eleintén kardra kaptak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Végezete a' közelébb költ M. Kuriban félbemaradott, Pesti tudósításoknak: —

Továbbá kitetszett a' Jegyző Könyvből, hogy az 1815-dik esztendőre feladott kérdést: „Mi a' Dialectus? Vagynak e' a' Magyar nyelvnek Dialectusai? Miben különböznek egymástól? s miként lehetne általok a' Magyar Irói nyelvet bővíteni?“ Legfontosabban megfejtette Tekintetes Horváth Adám Ur, több Ns. Vármegyéknek Assesora, s a' Külső Somogyi, és Baranyai Tractusoknak Curatora. (Ezen érdemes Hazafi, a mint Ujságaink jelentették, f. e. Januariusában meghalt.)

Az 1816-dik esztendőre kitett kérdést: „Minő tudományos rendszabások szerént kellene és lehetne ujj szavakkal, és szóllás módokkal, a' Magyar nyelvet bővíteni?“ Méltóságos Gróf Széki Teleki József Kir. Kamarás s a' Kir. Helytartó Tanátsnál lévő Titoknak, különbenis jeles tudományú Férfiu, leghelyesebben fejtette meg.

Az 1817-dikre: „Mellyik volna azon legalkalmasabb mód, melly szerént egy tökéletes Magyar szó-könyvet (Lexicont) lehetne készíteni?“ fontos kérdést, ugyan a' tisztelt Gróf Teleky József leghelyesebb felelettel dolgozta ki.

A' 4-dik kérdést: „Miképpen lehetne a' Magyar helyes írást (Orthographiát) az egymással ellenkező szokások, és önkényes vélemények helyett Philosophiai Principiumokra építeni.“ A' melyre való jutalmat M. Gróf Teleky László, mint a' munkálkodó Deputatiónak Elölüléje különbenis tisztelt Literator, önnöm erszé-

nyéből áldozta, a' Deputatio Tiszteletes és Tudós Kolmár József Urnak Komáromi Reformatus Prédikátornak ítélte.

Az 18 beküldetett feleletek között volt még egy, melly mind a' négy kérdésre röviden, de fontossan megfelelt, s hogy ennek érdeme is tisztelet, és jutalom nélkül ne maradjon, ugyan M. Gróf Teleky László hasonló jutalmat ajánlott. Midőn tehát a' petsétes levele felnyitatték, kitetszett, hogy Tekintetes és Tiszteletes Gáthy István Ur, Ns. Marmaros Vármegyének Assesora, és Szathmári Reformatus Prédikátor készítette légyen. Kinek a' nyelv tudományban való jártassága már régen tisztelettel ismérétes.

Ezután megjegyzette a' Notarius Ur, hogy még két munkák készültek ezen kérdések eránt, u. m. Nagy Tiszteletű Versegli Ferencz Urnak; Esztergomi Ersekégbeli Papnak, és a' Philosophia Doctorának munkája, ki mind a' négy kérdést tudóssan megfejtette. — Második Tekintetes Etrekartsai Görts Illés Urnak, Albert Királyi Herczeg Csepeli Urodalma Praefectusának munkája, ki az Orthographiáról tudóssan értekezett. De mivel az első, munkáját kiis nyomtattatta, a' második, nevét alája írta, a' Visgáló Deputatio nem ítéltetett rólok a' többivel egyenlő részrehajlás nélkül. Mindazáltal M. Gróf Teleki László az utóbbinak kinyomtatását hazafi buzgóságból magára vállalta.

Végre felolvastattak az Uj Kérdések, mellyek alább következnek.

Ekkor megszóllamlott ö Cs. K. Fő Hercegsége, és a' neki bemutatott, s már fellebb megnevezett tudós Hazafiakhoz, olly velős, és hathatós beszédet tartott, melly az egész Gyülekezetnek szívét kellemetes érzésekkel eltöltötte. Meg-émlé-

keztetvén a' Nemzetet Felsőges Uralkodó Királyunknak a' Magyar nyelv eránt hozott törvényeire, és annak előmozdítását fogamatossan eszközölő kegyelmes rendelkezéseire. Kijelentvén azt is, hogy egyedül a' Nemzeti nyelvnek kiműveltetése teheti a' Nemzeti Culturát közönségesebbé. Továbbá magasztalá a' jelenvaló Tudósoknak a' nyelv Culturája eránt mutatott buzgóságait, kik nem jutalomra, hanem ditsőségre vágyásból törekedtek hasznos munkáik által a' Hazának fényt szerezni. Végre serkentette őket, s benne minden Tudósokat, hogy tudományos érdemek által tovább is igyekezzenek a' Hazának ditsőségét terjeszteni.

(A' többi következik.)

Minthogy a' Nagy Méltóságú Puckói Marczibányi István ö' Excellentiájának a' Magyar Nyelv javára tett Fundatiója már 1815-től fogva kezdődött: de csak 1817-ben ment folyamatba, tehát akkor három esztendőre tétettek Jutalom-Kérdések, s ezek azok, mellyek közelebb Martius 23-án megkoronáztattak. Most az 1818-ik esztendő következtvén, ugyan azon nagy lelkű Hazafinak áldozatjából az esztendőnként a' leg-jobb Magyar Könyvre kirendelt 400 forintokon kívül az 1818-ikra 100 forint jutalom tétetik fel ezen kérdésnek legjobb megfejtésére:

„Mennyire lehet használnia a' Külföldi híres Tudósoktól rendbe szedett közönséges Grammatikának újabb találmányait a' Magyar nyelvre nézve?“

Méltóságos Gróf Széki Teleki László Ur is ugyan azon 1818 ik esztendőre maga részéről hasonlóképpen 100 forintokat tett fel ezen Kérdésnek legjobb megfejtésére:

„Vagynak e' olly jeles tulajdonai a' Magyar Nyelvnek, mellyek ennek az Eu-

rópai napnyugoti Nyelvek felett valami elsőséget adhatnak?“

A' feleleteket minden költsékezés nélkül a' Nemzeti Museum Igazgatójához Kir. Tanácsos Brassoi Miller Jakab Ferdinand Urhoz Pestre kell beküldeni, úgy hogy a' Felelők munkáik mellé bezárt levelkét foglaljanak, mellyre ugyan azon jegymondás legyen írva, melly a' munkáik elején lésson. A' dolgozásoknak Magyar nyelven kell készülni, és a' f. e. Novemberi, vagy is Leopoldi, vásárra be kell érkezni.

Üresen lévő Tanítószékeknek betöltetése.

A' Bécsben kinyitandó Protestans Theologiai Tanítószékek között üresen vagynak ezek: 1)ször, az Egyházi Történetek és Egyházi Törvények; 2)ször, Az Ó és Uj Testamentomba való bevezetés, a' Hermeneutika, és az Ó és Uj Testamentom Exegesisének, az Augsburgi Confessio Vallásbeli atyafiak részére; 3)ször, Ugyan ezen tárgyaknak Tanítószéke a' Helvetika Confessiot tartó Vallásbeli atyafiak részére. Az Exegesis két Professorai közül egyiknek a' Zsidó nyelvben, másikkak pedig a' Görög nyelvben kell leczkéket adni, mind a' két Confessiot tartó Vallásbeli atyafiaknak. — Az egész Tanítói intézethez tartozó 6 Professorok között a' két ifjabb Professorok systematizált fizetése esztendőnként 1500 — a' két feljebb való idejűeknek 1800 — s a' két legidősebbeknek, 2000 forintból fog állani ércz pénzben.

Azok, kik a' fellebb nevezett három (nem hat) Tanítószékek között valamelyiket megnyerni kívánnák, az ö' okokkal megbizonyított Kérelem Levelüket legfeljebb is Aprilis 26-dikára 1820. a' Cs. Kir. Tudományok Commissiójánál beadni tartoznak.